

Històries de vida | Salut Tortosa

El delírium, un crit silenciós i encara desconegut

L'Hospital Santa Creu de Jesús compta amb un grup de treball per a conscienciar la ciutadania d'una síndrome poc coneguda que genera molta angonya a qui la patix i a les seues famílies

De sobte, el pacient dixa de reconèixer els familiars, parla amb persones inexistents o roman en un silenci estrany, absent. El que sembla desconcertant —i sovint angoniant— té nom: delírium. Esta alteració aguda del nivell de consciència és una realitat habitual als hospitals, especialment entre persones grans, però continua sent poc coneguda fora de l'àmbit sanitari. A l'Hospital Santa Creu (HSC) de Jesús, professionals de diferents disciplines treballen conjuntament per a detectar-lo, tractar-lo i fer-ne visible l'impacte. El 46 % dels pacients ingressats a l'HSC presenten risc de patir esta síndrome.

SÍMPTOMES El delírium se caracteritza per canvis sobtats i fluctuants en l'estat mental. Pot provocar desorientació, dificultats d'atenció, alteracions del son, al·lucinacions o canvis de conducta. La seua aparició és brusca i la seua evolució, variable: pot durar hores o dies, tot i que en alguns casos s'allarga setmanes. La geriatra Reyes Padilla ho definix com a “**senyal d'alerta que indica que hi ha una causa mèdica al darrere que cal identificar**”. I insistix a diferenciar-lo d'altres processos cognitius: “**A diferència de la demència, el delírium té un inici sobtat i sovint és reversible si s'actua a temps**”. Pot afectar qualsevol persona, però és més freqüent en pacients grans amb pluripatologies, ingressos hospitalaris o situacions d'estrès físic. Infeccions, deshidratació, fractures o sobremedicació en poden ser desencadenants.

TIPOLOGIES Els professionals distingixen tres formes principals de delírium. El tipus hiperactiu se manifesta amb agitació, inquietud o agressivitat. El tipus hipoactiu, més difícil de detectar, provoca apatia i disminució del nivell de consciència. El tipus mixt combina ambdós manifestacions. Iolanda Martínez, tècnica en cures auxiliars d'infermeria (TCAI) de la unitat de Subaguts, destaca la complexitat

El grup de treball de prevenció i control del delírium de l'Hospital Santa Creu de Jesús.

REALITAT INVISIBLE

“Només un 39 % dels delíriums se diagnostica. Pacients i famílies el patixen sense saber-ho”

del diagnòstic: “**El delírium hipoactiu sovint passa desapercebut perquè el pacient sembla només més apagat**”. Per això subratlla la importància de l'observació clínica: “**Cal fixar-se en qualsevol canvi brusc respecte al seu estat habitual**”. La síndrome pot aparèixer també sobre una demència prèvia, fet que en dificulta encara més la identificació.

DETECCIÓ Malgrat la seua incidència, el delírium continua sent poc reconegut socialment. Carme Martí, TCAI de la unitat de subaguts, explica que “**moltes famílies arriben angonxades perquè no entenen què li passa al seu familiar**”. Només un 39 % dels delíriums és diagnosticat. La detecció precoç és determinant. Dora Aragonès, infermera responsa-

TRACTAMENT

“Crear un entorn segur al pacient, amb rutines estables i el suport de la família, és el primer pas per a sortir-se'n”

ble de Seguretat i Qualitat, diu que “**detectar-lo aviat millora l'evolució clínica del pacient**” i que “**un delírium no tractat pot allargar l'estada hospitalària i agreujar altres patologies**”. L'observació constant i la valoració integral del pacient són eines fonamentals.

ABORDATGE El tractament del delírium se centra a identificar i corregir la causa que l'ha provocat. El maneig combina tractaments mèdics amb intervencions no farmacològiques orientades a reduir la desorientació i l'angonya. Alba Bertomeu, infermera de la unitat de psicogeriatría, explica que “**es treballa per a crear un entorn segur amb referents familiars i rutines estables**”. També destaca la dimensió relacional: “**La confiança**

amb el pacient és essencial per a afavorir la recuperació”. Entre les mesures habituals hi ha la reorientació temporal, el descans nocturn, la mobilització precoç i l'acompanyament familiar. Les contencions físiques només s'utilitzen en situacions excepcionals.

PREVENCIÓ La prevenció és clau, especialment en pacients fràgils. Una hidratació adequada, el control del dolor, la correcció de dèficits sensorials o el manteniment de rutines contribueixen a reduir el risc. Reyes Padilla defensa una mirada global: “**El pacient amb delírium necessita una valoració integral, no només tractar un símptoma aïllat**”. Este enfocament permet detectar factors de risc i anticipar complicacions abans que apareguen. El treball coordinat entre professionals de diferents àmbits garanteix l'atenció transversal.

HUMANITZACIÓ Més enllà de la intervenció clínica, el delírium evidencia la necessitat d'humanitzar l'atenció sanitària. Dora Aragonès ho resumeix: “**Posar el pacient al centre i cui-**

EL DELÍRIUM NO FA DISTINCIONS

Maria tenia 70 anys quan, de cop i volta, una nit va marxar de casa i va desaparèixer. La família no entenia què havia passat. Patia de feia dies una infecció d'orina que la tenia força angonxada, però res més. Va passar la nit fora de casa, dormint al ras, fins que la van trobar, completament desorientada. Des d'urgències van derivar-la a la Unitat de Psicogeriatría de l'Hospital Santa Creu de Jesús. El diagnòstic va ser ràpid: un delírium hipoactiu que va passar a hiperactiu, amb agressivitat i desorientació. La família no entenia res: “**Ho va provocar tot una infecció d'orina no tractada de manera adequada. I això va desencadenar un delírium de manual**”. Després del tractament d'estimulació cognitiva, amb suport farmacològic, la Maria va recuperar la seua vida anterior. I el més curiós: no recordava res del que havia passat.

dar l'entorn és essencial per a prevenir el delírium”. En la mateixa línia, Iolanda Martínez recorda que “**l'acompanyament i l'empatia són tan importants com qualsevol tractament**”. Per als equips assistencials, visibilitzar esta síndrome és també una manera d'ajudar famílies i cuidadors a comprendre una situació sovint desconcertant.

CONSCIENCIACIÓ Malgrat la seua freqüència, el delírium continua sent poc conegut socialment. Carme Martí insistix que “**informar la població ajuda a entendre que no és un procés normal ni inevitable**”. Alba Bertomeu conclou que “**el delírium és molt més que un episodi de confusió: és un crit silenciós del cos que demana atenció immediata i una resposta coordinada, humana i integral**”.

Un espai patrocinat per:

